

PLANINSKI VESTNIK.

Glasilo
Slovenskega planinskega
društva.

V Ljubljani.

Aprila 1901.

L. VII., št. 4.

Črez Kavkaško pogorje.

Spisal L. Stiasny.

(Dalje.)

3. Iz Kobi v Kasbek.

Drugo jutro sem šel zgodaj dalje. Bilo je precej mrzlo, in vsi gori so bili zaviti v tople burke (plašče). Glavo si pokrivajo vendar mnogi po leti z belimi, širokokrajnimi klobuki iz surove klobučine, a ne s kapami. Nisem hodil dolgo, ko se je veselo razlegal postiljonski rog z visokih omnibusov, ki so bili vpreženi navzgor s 4 ali 6 konji. Zraven je bilo več drugih voz, in za nekaterimi so jahali Kazaki. To se je ponavljalo večkrat na dan. Mnogokrat pa sem srečal prazne vozove. Ko pripelje jamščik potnike do postaje, se obrne in vozi zopet s praznim vozom nazaj do svoje postaje. Tak je običaj pri vseh ruskih poštah. Mnogokrat pa dobe potniki na postajah samo konje, ker se vozijo s svojim vozom, potem pa jaha jamščik nazaj do svoje postaje.

Bil sem že črez 500 m niže nego na najvišjem mestu te ceste. Okolica je bila vendar tod veliko bolj gorska, surova nego poprej. V obližju so strmele gole gore, a gore na levi strani so bile pokrite s snegom. Malo dalje je bilo na cesti polno kamenja. Kakor sem čital na postaji v Kobi, je naliv dne 16. avgusta (ali 4. avgusta po ruski štetvi) poškodoval cesto na par krajih tako, da je bila več dni za težke vozove zatvorjena. Ko sem šel mimo, so že bili naredili prostor za en voz, a odmetati so imeli še mnogo kamenja in zemlje. Delavci so me nagovorili ter mi ponujali armensko molitveno knjižico, ki jo je bil kak Armenec izgubil. Na prvi strani je bila arabska številka 620, znak, da čitajo in pišejo tudi Armenci od desne na levo ter da pričenjajo na zadnji strani.

Pot je postajala bolj in bolj romantična. Videle so se krasne gore iz rdečega granita, a njih vrhunci so bili kaj razne oblike. Druge gore

pa so bile odete s snegom. Tri verste za Kobi je na levi strani na večji terasi gruzinski aul Kanobi. Pod njim šumi Terek po globoki strugi. Njegova voda je bila vendar zelo kalna vsled nalivov izza prejšnjih dni. Odtod se spušča cesta večinoma v serpentinah do Sijona, kjer je stara trdnjava z visokim stolpom in večjim gruzinskim aulom. Ko grem dalje, zagledam kraj ceste ruskega voznika, ki je počival s svojima konjema. Deček, ki ga je spremljal, me poprosi vžigalic. „Glej ga diplomata“, si mislim, „prosi vžigalic, a si želi tobaka.“ Grem torej k vozniku ter mu ponudim papirosko. Jamščik mi je nato pripovedoval, da vozi že več let živež in druge potrebščine iz Kasbeka ali Vladikavkaza delavcem v bajdarski cestarni. Vprašam ga, če je pred par dnevi močno tod deževalo, in on mi pove: „Koliko škode je naredil naliv, se prepričate čez nekoliko ur. Po leti se še izhaja, a po zimi so tod hudi zameti. To cesto, kjer sva sedaj, zamete večkrat po več sežnjev visoko. Zato kažejo kamenene piramide v teh časih voznikom cesto.“

Ko sva sedela kraj ceste, pride mimo osetinski deček, ki mu je bilo kakih 14 let. Voznik ga vpraša, kje je bil in kaj nese na hrbtu. Deček mu odgovori, da je bil v mlinu ter da nese domov moko. „Ali že znaš moliti?“ vpraša jamščik dečka. „Malo že znam“, mu odgovori. „Zakaj te pa ne nauči tvoj oče?“ ga dalje povprašuje voznik. „Kako me bo učil, ko še sam ne zna“, mu odvrne deček ter gre dalje. „Naša vera še ni povsem tod razširjena“, mi pripomni zgovorni jamščik, „vsaj je cerkva le malo, in mnogi imajo v cerkev zelo daleč, a po zimi so velikokrat zameteni.“ — „Glejte one hiše onkraj Tereka!“ nadaljuje voznik. „Mnoge so sedaj zapuščene, napol podrte, ker so njih prebivalce siloma preselili v stepe med kazaške stanice. Tam so nekdanj stanovali roparji, ki so prežali na potnike.“

Te hiše so se vidle od daleč kakor stare trdnjave. Široke niso preveč, zato so pa tem bolj visoke, marsikatere do 20 m. Sezidane so na nepristopnih krajih, saj je tu preračunjeno vse v lastno obrambo. Poprej se je moral tu vsak sam braniti proti sovragu. Navadno so dvenadstropne. Spodaj je prostor za živino, a zgoraj za ljudi. Odtod so napadali ljudi, shranjevali ukradeno blago ter se branili proti sovražnikom. Dandanes je vendar mnogo teh hiš zapuščenih. Ako so Rusi zasačili koga, ko je plenil, so preselili potem vso rodbino, da, mnogokrat vso vas v stepe sredi kazaških stanic.

Ko sem šel zopet naprej, srečam čez pol ure blizu nekega aula osetinsko ženo, ki je nesla zibelko na hrbtu. Kavkaških žen nisem veliko srečal na svojem šestdnevnem potovanju čez Kavkaško pogorje, in še te mi niso odgovarjale na moja vprašanja, ker rusko ne razumejo. Šol namreč ne obiskujejo, razen tega pridejo le malo v dotiko z Rusi, saj so žene tod popolnoma ločene od moških. Ko sem videl to bedno oblečeno ženo, ki je nesla zibelko, mi je postalo kaj tesno pri sreju. Spomnil sem se namreč, da sem nekje čital, da se morajo Osetinke, predno porode, preseliti iz svoje hiše ter se nastaniti v samotni hišici. Pri porodu celo ne sme biti nobena druga žena navzoča.

Žensko stališče je v Osetincih, ki prebivajo v gorah in niso tako izobraženi kakor dolinci, še vedno zelo žalostno. Že ko pride na svet, se

prične nje žalostno življenje. Vedno mora delati, a nikdar ne sliši dobre besede iz ust očetovih, ki bi rad same sinove. Celó od dediščine so izobčene, ker jih smatrajo za rodbinsko blago. Ko se moži, zahtevajo zanjo odkup („ired“ ali tatarsko „kalim“), ki znaša najmanj 100 rubljev. Kdor da več, ta jo dobi. Poprej so se možili Osetinci že zelo zgodaj, da, nekateri celo z osmimi leti, a sedaj je po ruski vladi prepovedano duhovnikom poročiti Osetince, ki ni še dopolnil 15 let. Ta ukaz velja za vse narode v Kavkazu.

Ženske morajo opravljati vse delo v hiši in na polju. Neprenehoma delajo od jutra do večera, možje pa počivajo. Žena vari doma iz ječmena pivo, ki ga sproti popijo pri slavnostih. Ona prede volno za čerkeske kaftane in jih barva z jelševim sokom; celo klobuke izdeluje, nadzoruje otroke, molze živino, obdeluje polje, peče kruh, skratka: žena je sužinja in hodi v cunjah, dočim so možje dobro oblečeni. Celó težke tovore nosijo žene. Kaj čudno se vidi, ko nese žena vsa sključena na hrbtu težek tovor, a mož ji le malo pomaga ali celo leno za njo koraka. Ni čuda, da se žene kaj hitro postarajo.

Proti postaji Kasbek se zožuje vedno bolj Hevska soteska ter je vedno bolj divnoromantična. Velikolepe so nekatere gore, na katerih se biserijo kristali, a druge so zopet iz rdečega granita.

Blizu postaje pričakuje potnike mnogo dečkov, ki ponujajo gorske kristale. Tudi na postaji najdete celó množico mineralnega bogastva; a tudi turje roge, iz katerih pijejo gorski narodi vino, je tu dobiti.

Pred aulom Kasbekom, ki ima gruzinsko naselbino, zagledam na levo, tam za ozko sotesko, goro Kasbek in, ves prevzet od tega pogleda, obstojim, saj se nameri redkokje tak pogled na to goro. Onkraj Tereka se vidi na griču cerkev Cminda-Sameba (sv. Trojice), kamor bližnji narodi radi romajo. Zadaj za nekim vrhom pa se dviga gora Kasbek v vsej svoji gigantnosti, pokrita vsa z ledom in snegom.

O gori Kasbek, ki jo imenujejo Gruzinci M'kinvari (ledenik), a Osetinci Urz-k'oh (bela gora), pripovedujejo ti narodi mnogo legend. Tako trdijo Osetinci, da so na vrhuncu šator Abrahamov in jasli betlehemske, med ledenikoma Albaust in Orzveri pa da je kotlina, kjer se je odpočila sv. Marija, ko je potovala k Osetincem. Tudi pripovedujejo, da domuje na vrhuncu Kasbekovem duh, ki zabranjuje vsakemu prihod. Videl ga sicer ni še nihče, pač pa so ga baje že mnogi slišali, če so se preveč približali njegovemu domovanju. Zato mu donašajo še dandanes domačini iz te okolice roge divjega kozla ter prirede vsako leto njemu v čast veselico. Tudi si ni še noben domačin upal na vrh Kasbekov, čeprav je v tej okolici mnogo smelih lovecev in spretnih hribolazcev, ki brez pomisleka radi divjega kozla plezajo po strmih pobočjih ter stavijo svoje življenje v nevarnost. Ko pa splezajo na najstrmejše vrhunce, postavijo radi ondi piramido iz kamenja v znamenje, da so srečno dospeli na vrhunec.

Na vrhunec Kasbeka, ki je visok 16.553 futov (črevljev ali 5131 m), je dospelo le še malo turistov, čeprav je poskušal že l. 1811. profesor Parot nanj priti. Šele l. 1868. je prilezel Anglež Freshfield z dvema tovarišema na vrh. Prvi dan so prenočili v nekem brlogu. Ko so bili dospeli v višino 14000', so zagledali pred seboj vrhunec. Odtod naprej je bilo

potovanje zelo težavno in nevarno. Eden turistov bi se bil skoraj ponesrečil, kajti pri plezanju mu je spodrsnilo in padel je v globočino. Ker pa je bil privezan in so se drugi obdržali, so ga izvlekli zopet iz globine. Štiri ure so lazili po vseh štirih po ledu in slednjič so dospeli na vrhunec. Razgleda vendar niso imeli posebnega; videla se je le Terekova dolina, a ravnina je bila proti severu vsa v megli. Angleži so se spustili navzdol na severni strani ter so prenočili prvi dan v koči kozjega pastirja, a drugi dan so se vrnili v vas Kasbek. Tu so jih sprejeli z velikanskim navdušenjem, kajti domnevali so, da so se ponesrečili.

L. 1873. je dospel na Kasbek ruski turist Vl. Kozmin iz Tiflisa, in sicer od vasi Guleti na severni strani gore. Že isti večer se je vrnil zopet v vas, ne da bi bil rabil na ekspediciji vrvi, kakor je običajno pri tako težavnih in nevarnih turah. Najvažnejši izlet na Kasbek je bil vendar izlet topografa Pastuhova l. 1889., ker je on prvi narisal podobo tega vrhunca, ki predstavlja krater.

Ker smo že pri turistiki, naj še nekoliko omenim o Elbrusu in o Araratu ter sploh o turistiki na Kavkazu.

Veliko težavnejši za hribolazca, nego je Kasbek, je še višji in bolj strmi Elbrus (18.571 futov ali 5657 m). Že l. 1829. je poskušala znanstvena ekspedicija Kupfera in dr. dospeti na vrhunec Elbrusov. Posrečilo se je vendar to le edinemu Kabardincu Kilarju. Tudi pozneje so Rusi parkrat poskušali splezati na vrhunec, a vselej brez uspeha. Pač pa se je to l. 1874. posrečilo Angležu Grevu z dvema tovarišema.

Bolj srečni so bili Rusi na gori Ararat (16918 futov ali 5244 m); saj so dospeli na vrhunec Araratov akademiki Parot, Abih, Hodzko in Stanikov. Zadnja dva sta zabeležila zelo zanimivo barometriško in psihrometriško opazovanje. Hodzko je ostal v ta namen pet dni na vrhuncu, kjer je naredil križ z napisom: 6./8. 1850.

Malokatera dežela ima še sedaj za razne narode toliko privlačnosti kakor Kavkaz. Ni čuda, da ga obiše vsako leto več turistov. Prava turistika se vendar ne more tu razviti, ker potovanje ni povsod varno. Spričo tega ni na Kavkazu niti enega turističnega društva. Pač pa je v Tiflisu geografsko društvo, ki kaj pridno deluje.

Čeprav se Rusi niso posebno odlikovali s turističnim delovanjem na Kavkazu, izvajati pa so bili prisiljeni v zadnji vojni z gorskimi narodi prave turistične ekskurzije, in pri podjarmljevanju teh narodov jim je delala največ ovir surova gorska narava. Komaj so namreč kedaj prišli na planjavo, je izginil sovražnik; toda ko so začeli prodirati v gozd ali so morali lesti po strmih pobočjih v goro, so jih napadali sovražniki od vseh strani z ostrimi meči in bodali. Kolikor večje ovire je delala narava Rusom, tolikor bolj so jih napadali. Okrog njih so žvižgale krogle — toda nikjer ni bilo sledu o sovražniku, ki je bil skrit za stenami, za prepadi, v višinah ter v vrhuncih košatih dreves.

Tudi konec vojne z Dagestanci pod Šamiljem so pospešili Rusi s turističnim delom. Šamilj se je namreč l. 1859. utaboril na gori Gunib, ki je 2392 m visoka. Skoraj navpično vise stene Gunibove v dolini Kurjade in Korode, in zelo strma pot pelje do njega. Proti tej strani je bila trdnjava dobro zavarovana, zato se je Šamilj čutil popolnoma varnega.

A vendar se je Rusom posrečilo osvojiti to trdnjavo. V temni noči dne 25. avg., l. 1859. se je namreč javil v ruskem taborišču neki deček ter se ponudil, da jih popelje na Gunib, kjer ni straž. Ena stotnija mu je sledila. Lazili so po vseh štirih več ur po skoro nedostopnem strmem pobočju. Slednjič so vendar prilezli dopod strme skale, na kateri ni bilo straže. Naslonijo lestvice, a bile so prekratke. Nato splezajo vojaki drug drugemu na rame ter naredo tako živo lestvico. Na ta način splezajo trije vojaki na vrh, kjer pritrdijo vrv, po kateri spleza vsa stotnija na vrhunec. Tu naskočijo bližnjo stražo in jo premagajo. Tako so omogočili, da so drugo jutro imeli drugi vojaki prost dohod na goro. Šamilj je bil od vseh strani zajet ter se je moral vdati. Tako se je končala ta vojna, ki je provzročila Rusom toliko napora. —

Potujmo vendar dalje do postaje Kasbek, ki leži ob enakoimenovanem aulu z gruzinsko naselbino. Pred postajo se vidi vodnjak-spomenik iz darjalskega kamena z napisom: V spomin pohoda carja Aleksandra III., carinje in carjeviča. Na pokopališču zraven cerkve pa je originalni spomenik l. 1893. umrlega mladega in nadarjenega kneza Kasbeka, ki je kot gruzinski pesnik pod imenom Močhubaridze bil pač sloveč, toda je umrl v revščini v bolnici. Po smrti njegovi so prenesli pesnikovi častilci njegovo rakev sem, ker je bil blizu tukaj rojen, ter mu postavili lep spomenik, ki je iz celega kamena ter predstavlja goro Kasbek, a ima v sredi bakren kip pesnikov.

(Konec prihodnjič.)

Po švicarskih mestih.

Spisal dr. Vl. Foerster.

Zatemnelo je nebo, zakrili so mračni oblaki visoko gorovje, in kmalu ni bilo videti drugega nego dež, izdaten dež, ki je prevlekel vso okolico z gosto megleno preprogo. Vozil sem se takrat proti zapadni meji Avstrije skozi Predarlško proti Bregenzu, proti obalim Bodenskega jezera.

Bližal sem se torišču svojega potovalnega sporeda, bližal sem se Švici, v kateri sem hotel prebiti tritedenski dopust. Dež, ki me je spremljal pri vstopu na obali Bodenskega jezera, katero je smatrati že za del Švice, a je ob južnih bregovih že švicško, je bil v dobro znamenje meni, ki verujem v vražo, da pomeni dež, ki spremlja prvi tvoj korak k novemu podjetju, srečo. Sreče pa potrebuje potnik, da se uveri, da je tudi drugod, ne samo ob domači postelji, dobro in lepo živeti. Trdim danes, da me je spremljala na potovanju res sreča. Nabral sem si obilo najlepših spominov, ki jih hočem tu primerno izraziti.

Bregenz in Bodensko jezero.

Dospeli smo na postajo Bregenz, in vlak nas je speljal do bližnje luke. Tu ob obalih jezera najde potnik svoje hotele, tu ga čakajo parniki, vabeči k vožnji po jezeru, k vožnji v Švico.

Ponehala je nevihta, zjasnilo se je vreme: obetal se je jasen večer. Izprehod po mestecu, ki šteje 8000 prebivalcev, vodi k više ležečemu

staremu mestu. Raz visoko ležeče pokopališče se ti kaže slikovita skupina starega mesta, ob obalih pa se razvija novo mesto, široko razvrščeno v venec ob jezeru, ki daje celoti oni čar, da sluje Bregenz kot razkošno ležeče mesto. Pfänder (1064 m) in Gebhardsberg (593 m) ustvarjata zeleno ozadje.

Ogromno je jezero, največje izmed alpskih jezer. „Švabsko morje“ ga tudi nazivljejo. Dolgo je 64 km, široko 12 km. Napaja ga Ren, ki prihaja iz sredine Švice, iz ledenikov Št. Gothardskih. Isti Št. Gothard poraja tudi Rono, a njo pošilja na zapad v Ženevsko jezero. Enega očeta sta Bodensko in Ženevsko jezero, vendar koliko različni v svojem — rekel bi — temperamentu. Obseva ju različno obnebje; Ženevsko je opojno kakor vse, kar rodi jug, z resnobo pa se odlikuje in ponša Bodensko jezero, z resnobo, pristojajo vsemu, kar je veliko in mogočno.

In mogočno se sme čutiti Bodensko jezero, saj se mu klanja ob rodovitnih bregovih kar pet držav. Ob njegove obali mejijo poleg Avstrije še Bavarsko, Virtemberško, Badensko in Švica. Vse te države tekmujejo na jezeru s parobrodi, zato je na Bodenskem jezeru kar najživahnejši, izmed drugih švicarskih jezer največji parobrodni promet.

Odkar je izpeljana do Bregenza arlberška železnica, ponos avstrijske inženerske tehnike, se razvija tudi promet v bregenski luki. Danes je Avstrija na Bodenskem jezeru enakovreden tekmeč drugim državam, izdaten je posebno promet z žitom.

Pristranski nasip bregenske luke dičijo lepi nasadi. Pod njih senco nas vodi nasip daleč ob jezeru. Z nasipa opazujemo zanimivo vrvenje, kakršno se razvija v lukah. Prihajajo in odhajajo parniki s tujci, posebni prevozniki brodi pa prevažajo po jezeru kar cele železniške vgone. V visoko pljuskajoče valove vzburka prihajajoči in odhajajoči parnik obrežno vodovje, živžganje in krik in velevanje preletava zrak, dokler ne odpluje parnik k novemu cilju. Nastane za nekaj časa zopet mir. Tiho se igra voda nam pod nogami v ljubkih valovih. Solnce obseva širono vodno ravan in dražestno obrežje, solnce sije na visoko v breg zidane hiše in vile in na vmes mednje raztresene vrte. Na daljnih bregovih se pa belijo izza zelenja neznana nam še mesta, in k njim nas sili neutušeno hrepenenje.

Lindau.

V jutro odplujemo po zeleni gladini. Oddaljujemo se ljubeznivemu Bregenzu, ki ga vidimo sedaj s parnika v vsem obsegu v svitu jutranjega, vse razvneajočega solnea. In jutro, krasno jutro nam je razkrilo tudi pogled v Švico, odkoder nas pozdravlja iz najbližjega Appenzellskega kantona njegov velikan Säntis, sedaj za jutranjega svita še zastrt s prozornim meglanim zastorom.

Bregenz se izgublja v daljini, in pogled nas vabi sedaj na bližajoče se sosednje mestee Lindau. Zapustili smo v tem Avstrijo in vstopili po polurni vožnji v območje Bavarske. Lev, znak bavarskega grba, sedi tu pred mestecem na koncu v jezero zgrajenega nasipa; njemu nasproti štrli pristranski svetilnik.

Lindau leži na otoku. 325 m dolg lesen most in pa železniški most vežeta otok z bavarskim ozemljem. Danes šteje mesto 6000 prebivalcev, nešteta pa je množica tujcev, ki jih privabi vsako leto prijaznost tega mesta. Švica, mogočni svetovni magnet, vpliva tudi na Lindau, pomaga mu s svojimi gosti. Lindau, ki je bil do l. 1803. nad 500 let samosvoje mesto, si je ohranil zanimivost v srednjeveških svojih stavbah. Srednji vek nam kličejo v spomin bogato slikana mestna hiša, slikoviti Diebsturm, Kawazzen, Sünfzen in marsikatera podrobnost na tej in oni hiši, ki nam po svoji značilnosti pri izprehodu po mestu vzbuja pozornost. Nova doba, ki ve ocenjati vrednost starih znamenitosti, je vzgojila v linauskem meščanstvu spoštovatelje, ki varujejo v diko mestu karakteristične znake preteklih dob.

Mesto pa nudi tudi novih naprav v udobnost tujcev in lepo si je uredilo svoje nabrežje, kjer mu stoje hoteli s prostranimi gostilniškimi vrta. Okrasilo se je s spomeniki in s parki, obogatilo se je tudi z zgodovinskimi zbirkami v muzeju. Omenjam tu i dobroznani zavod kongregacije angleških gospe, v katerem je tudi marsikatera slovenska dama prebila nekaj let dekliske svoje dobe.

In zbirajo se zopet potniki v luki, kar gneto se na mostiču, s katerega stopajo na parobrod. Mahoma se napolni prostrana paluba mogočnega parnika, ki pelje tujce zopet dalje po Bodenskem jezeru ob pogledu na vrttembergške in badenske bregove v Friedrichhafen ali v Konstanz.

Konstanz.

Po 2 $\frac{1}{2}$ urni plovbi se izkrcamo v Kostanzu, stopimo na zgodovinska tla. Opravil se je tu v letih 1414. — 1418. slavni koncil, kateremu so prisostvovali cesar Sigismund in papež Ivan XXIII., 26 knezov, 140 grofov, 20 kardinalov, 7 patrijarhov, 20 nadškofov, 90 škofov, 600 prelato in doktorjev, nad 4000 duhovnikov. Bivalo je baje takrat do 70.000 ljudi v Konstanzu, ki šteje danes le 18.000 prebivalcev.

Vzburkal se je tu duh reformacije proti vladajoči, a v organizmu takratne hierarhije razdejeni cerkvi. Pojavil se je tu energični poskus, dognati temeljito reformacijo. Energije ni nedostajalo zboru, in po dolgotrajnih razpravah je res tudi marsikaj dosegel. Ta zbor je zato tudi zaslovel in je ostal zapisan kot pomenljiv in znamenit faktor v razvoju zgodovine. Mogočnemu koncilu se je moral vdati navzočni papež Ivan XXIII., in koncil si je izbral v Konstancu samem novega papeža Martina V.

Zažarela je pa takrat v Konstanzu dvakrat grmada, in izdihnili sta na njej dva nepozabna sina češkega naroda: Jan Hus, magister praške univerze, in njega vrstnik Jeronim Praški. Jan Hus, provzročitelj češkega reformatorskega gibanja, bojevnik za ustanovitev samostojne češke cerkve, je preстал pred koncil pozvan svojo teološko pravdo radi širjenja Wicclifskega uka. Pravdo je izgubil, in upepelili so ga v dan 6. julija 1415. leta. Na istem mestu so upepelili dve leti pozneje, dne 30. maja 1417. l., njegovega učenca Jeronima.

Dobo koncila nam kličejo v spomin mnogi spominki v Konstanzu. Mesto jih skrbno varuje, v svesti si zanimanja, ki ga vzbujajo v tujcu.

Koncil in Hus nam stopata pri izprehodu po mestu večkrat v spomin. Ponosno nad mesto se dvigajoča krasna gotiška katedrala je kraj, kjer je zboroval koncil. Tu se je izvršil tudi proces proti Husu, kajti le pred vesoljnim koncilom se je hotel pogumni Hus braniti, odklanjajoč pravdo pred odposlanci. Šestnajst korakov oddaljeno od glavnega vhoda kažejo mesto, na katerem je videti suho belo srago tudi takrat, ko počrni ves drugi kameniti vlak od vlage. Tu je stal po ljudskem glasu Hus, ko mu je koncil dne 6. julija 1415. l. objavil sodbo, glasečo se na smrt na grmadi. V Inselhotelu, bivšem dominikanskem samostanu, predelanem sedaj v luksuriozen hotel, kažejo „Ketzerthurm“, vlažen stolp, v katerem je prebil Hus 93 dni v zaporu. Na Husovi cesti, nedaleč od starinskega Schnetzthora, krasi nizko, enonadstropno hišo št. 64. leta 1878. po Čehih vzdana spominska plošča s Husovim reliefom, glaseča v češkem in nemškem jeziku, da je tu bival h koncilu došli Hus, predno so ga dejali v zapor. Ulico više najdemo hišo z enako češkonemško spominsko ploščo, ki glasi, da je bival v hiši Jeronim kot jetnik koncila. Le četrte ure za mestom sredi mestnih šetališč, na takozvanem Brühl, zarašča bujno rastoč bršljan ogromno skalnato nagrobnico, obdano z železno ograjo. Kraj je to, kjer sta preminila Hus in Jeronim na grmadi.

Dobo koncila nam pripominja končno starinsko, po vnanjščini neugledno poslopje „Kaufhaus“. V njega prvem nadstropju vstopimo v velikansko, z lesom obloženo dvorano, katere strop nosi 16 hrastovih stebrov. Koncilska dvorana je to; v njej se je opravil za dobe koncila konklave, iz katerega je izšel novi papež Martin V.

Novi Konstanz učinja v zvezi z zgodovinskimi stavbami prav prijazen vtisk. Elegantne so promenade ob bregu; združujejo se ob iztoku jezera, ob Renu, ki zapušča v Konstanzu Bodensko jezero spodaj pod kamenitim, s spominki slavnih mož konstanške zgodovine okrašenim mostom. Tu ob iztoku straži stari Rheinthorthurm, s katerega so hrabri meščani rešili mesto napadov Špancev in pozneje Švedov.

O živahnem prometu tujcev svedoči dolga vrsta na obrežju stoječih hotelov. Saj je Konstanz, ki spada še pod Badensko, v najbližji dotiki s Švico; tik za mestom prestopamo prag severne Švice.

Po Renu v Schaffhausen.

K najlepšemu, kar podaje severna Švica, spada vožnja iz Konstanz v Schaffhausen doli po Renu. Ob zadnjem pogledu na izgublajoči se slikoviti Konstanz, katerega gotiški stolp nam znači s svojimi konturami še daleč mesto, plujemo nizdolu po reki. Že se zelenijo ob levi robovi Švice, ob desni zaziramo pa še Badensko. Še enkrat se razprostre Ren v jezero, v Spodnje jezero (Untersee). Vile in gradiči dičijo obrežje tega jezera. Prikaže se grad Gottlieben, ki je tudi hranil Husa nekaj časa kot jetnika med svojimi zidovi. Liriški kras diči Spodnje jezero, trsje zarašča njegove plitvine, v senčnatih gajih se izgubljaajo bregovi, v tihem vodnem zakotju plava labod, na vodni gladini raste lotos, na solnčnih goricah pa rodi trta. Po gosto obljudenem obrežju se vrstijo vasi in mesteca, vabeča oko s slikovitimi svojimi starinskimi hišami.

A ko se zopet zožijo bregovi, ko se zopet premeni jezero v Ren, se bližamo že starinskemu mestu Stein, nad katero se dviga visoko na hribu razvalina gradu Hohenklingen. V hitrejši padec prihaja Ren, valovito in šumeče nas nosi niže in niže, saj se bliža trenutku, ko završi pod Schaffhausenom v veseli, mogočni, po širnem svetu dobro znani skok. Oživiljen je zopet Ren, na novo vzbujen k mladeniški kreposti po zamudnem bivanju v jezerih, ki jih je napajal in polnil. Po $3\frac{1}{4}$ urni vožnji, osveženi po prijetni sapi, ki jo izvaljla plovba, vzradoščeni po solnčnem svitu, ki nam je oslikal z veselimi bojami znameniti kalejdoskop, ki nam ga nudijo krasni bregovi, zapuščamo parnik, kajti že smo dospeli v Schaffhausen, in tu se neha vožnja po Renu. Bližnji renski slap brani daljno plovbo.

Schaffhausen.

Pristno staromeščanski značaj kaže Schaffhausen. Budi nam v duši poezijo domače sreče, ki smo jo v romantiškem razvnetju vajeni družiti s pogledom na slikovitost stare hiše. Vsa poslopja so stare priče davno minolih časov, ko sta bila še najstarejši ded in babica mlada. Vsaka hiša ima svoje ime, vsako diči pomol, zvedavo pomaknjen ven iz črte voglatih, neravnih uličnih front. Tu in tam je hiša vsa preslikana s podobami slavnih viteзов, z alegorijami domačega obrta in slave, ki si jo je priborila rodovini v prid, mestu v čast. Visoke in grebenaste so strehe, daleč pomaknjene nad cesto, trden in s skalo podprt pa je mogočni temelj krepko obokanih hiš, ki je vsaka varno zavetje, postavljeno v obrambo bogastvu nekdanjih meščanov.

Ni pa ostalo v tišini staro to mesto, duh industrijalne podjetnosti je zdramil mesto iz pravljiskih sanj, in nastale so tovarne ob južni strani mesta, izrabljajoče vodno moč brhkega Rena. Daleč je zaslovela moderna železarska in tekstilna industrija schaffhausenska. Mesto šteje danes nad 15.000 prebivalcev.

Pozornosti vreden je Münster, stara, sedaj evangeljska katedrala iz XI. stoletja. V njej hranijo po Schillerju proslavljeni zvon, ki so mu pri vlivanju l. 1486. namenili rek: „vivos voco, mortuos plango, fulgura frango“, rek, ki je dal povod Schillerjevi veliki „pesmi o zvonu“. Zvon ne poje več, počen je, a v trajen spomin so ga predstavili iz zvonika na cerkveni tlak.

Stopimo še na grad. Munoth ga nazivajo. Mogočen stolp je to, stolp z mnogimi nadstropji, do katerih ne prideš po stopnicah, nego po polžasto se vzpenjajočem hodniku, po katerem je moči se voziti. Zgradili so stolp v 16. stoletju. Pet metrov debelo zidovje ima in oboke z mogočnimi svodi. Notranji prostori so v pritličju mračni, a postajajo svetlejši, čim više dospemo. Tu bi bilo varno bivati tudi ob najkrutejšem bombardovanju mesta. Vrh stolpa stopimo na razsežno, okroglo teraso v obsegu najprostranejšega cirkusa. Meščanstvo se zabava in pleše na tej terasi pri ljudskih veselicah, ki si jih tu visoko nad mestom prireja.

(Dalje prihodnjič.)

Društvene vesti.

Darila. Osrednjemu društvu: Mestna občina ljubljanska 600 K; kmetska posojilnica ljubljanske okolice 50 K, kmetska posojilnica na Vrhniki 20 K, posojilnica v Trbovljah 8 K 10 h, posojilnica v Framu 10 K; gospod Oroslav Dolenc, trgovec v Ljubljani, žganje za planinske kože.; društveni nabiralnik na Rožniku 2 K. — Savinski podružnici: Posojilnice: v Mariboru 100 K, v Žaleu 80 K, v Ptujju 30 K, v Konjicah 10 K, v Framu 10 K; okrajna hranilnica v Slovenjgradu 20 K; g. E. Fux, c. kr. poštar na Ljubnem, 6 K. Iskrena hvala vsem blagim dobrotnikom!

Novi člani.

Osrednjega društva:

- Gospa Ecker Marija, trgovka v Ljubljani.
 " Košenina Mária dr. v Ljubljani.
 " Kušar Marija dr. v Ljubljani.
 " Mikuš Eliza v Ljubljani.
 " Naglas Jelica v Ljubljani.
 Gosp. Holinsky Karel, arhitekt v Ljubljani.
 " Krejči Anton, trgovec in posestnik v Ljubljani.
 " Vlah J., uradnik Ljublj. kred. banke v Ljubljani.
 " Balzer J., uradnik Ljublj. kred. banke v Ljubljani.
 " Pečanka V., ravnatelj Ljublj. kred. banke v Ljubljani.
 " Hykiš J., arhitekt v Ljubljani.
 " Maček Jos., trg. pomočnik v Ljubljani.
 " Eller Fr. dr., c. kr. koncipist fin. ravnateljstva v Ljubljani.
 " Tomazin Jos., c. kr. poštni oficijal v Ljubljani.

Češke podružnice:

- Gosp. Vanouček K., inžener dež. odbora v Pragi.
 " Štastný Jos, lekarnar v Pragi.
 " Binder Em., knjigovodja in kustos naravoslovnega kluba v Pragi.
 " Tesař Jos., gimn. prof. v Pragi.
 " Franěk Fr., krojač v Pragi.
 " Schreiber Oto, lekarnar na Žižkovu.
 " Šafařík Fr., stavbenik v Pragi.

Podružnica Kluba českých turistov v Nemškem Brodu.

" " " " " Melniku.

Kamniške podružnice:

- Gosp. Flerin Fr. v Kamniku.
 " Kos Miha, nadučitelj na Holmeu. (Prej prava člana, sedaj ustanovnika.)

Radovljiske podružnice:

- Gosp. Pogačnik Lovro, pravnik v Kamni gorici.
 " Čemažar I., kaplan v Radovljici.

Savinske podružnice:

- Gosp. Zwittar Davorin dr., c. kr. avskultant v Celju.

Soške podružnice:

- Gosp. Ferfila Fr., uradnik v Gorici.
 " Kaučič Fr., trgovec v Gorici.
 " Lasič Andrej, okrajni šolski nadzornik v Tolminu.
 " Ivančič Josip, gimn. profesor v Gorici.
 " Zierenfeld pl. Henrik, trgovec v Tolminu.

Ziljske podružnice:

- Gosp. Hochmüller Ivan, železn. uradnik v Beljaku.

Radovljiske podružnice novi odbor za prihodnjo triletno dobo je ta-le: načelnik: Roblek Hugon, mag. pharm. v Radovljici; podnačelnik:

Aljaž Jakob, župnik na Dovjem; blagajnik: Novak Ivan, dekan, vitez Franca Jožefa reda v Radovljici; tajnik: dr. Vilfan Janko, odvetnik v Radovljici; odborniki: Piber Ivan, župnik v Boh. Bistrici; Kappus A. pl., župan v Kamni gorici; Rus Ivan, posestnik v Bledu; Čop Ivan, tovarnar v Mostah; Zavrl Valentin, nadučitelj v Begunjah, in Berlic Ivan, župnik v Mošnjah.

Poročilo Soške podružnice o delovanju l. 1900. Podružnica je imela minolo leto 47 članov. Nje glavno delovanje je zavzela gradnja kočé na Krnu, kateri je dne 21. avgusta podružnični tajnik gosp. Ivančič vpričo g. Stresa in g. Uršiča položil temeljni kamen. Koča leži proti vzhodu na gorenjem sedlu med Krnom in Batognicami blizu 2000 m nad morjem. Zgrajena je tako v grivo, da se gre na zapadni strani naravnost v podstrešje črez ozek, zaprt hodnik. Pritličje meri $4\cdot80 \times 5\cdot80 \times 2\cdot20m$ ter obsega prostor za pet ležišč, prostor za ognjišče in oddelek za mizo, klopi in omaro. V podstrešju je prostor za 11 ležišč. Streha je prekrita z lepnico, da je sneg ne bo premakal. Ker je vetrovna moč na Krnu silovita, je kočá pritrjena k tlom s štirimi železnimi okovi. Vrhutega se pripne z dvojno železno vrvjo, ki bo držala s strehe v tla. Koča je odnotraj obita z mehkim uglajenim lesom.

Ustanovitev „Podravske podružnice“ „Slov. plan. društva“. Za velikonočni ponedeljek dne 8. t. m. je povabil za turistiko vneti učitelj gosp. Davorin Lesjak v Ruše pri Mariboru več rodoljubov k ustanovnemu shodu podružnice „Slov. plan. društva“. Temu vabilu se je odzvalo lepo število Rušanov in okoličanov, posebno Mariborčani so bili častno zastopani. Shoda se je udeležil tudi zastopnik osrednjega odbora gosp. Miha Verovšek.

Sklicatelj gospod Davorin Lesjak je pozdravil z navdušenimi besedami zborovalce in zahvalil osrednji odbor, da je poslal svojega zastopnika.

Zastopnik osrednjega odbora je pozdravil zbor v imenu „Slov. plan. društva“, razpravljal delovanje tega vobče in posebno poudarjal radost, da je prišlo toliko rodoljubov na tako važen shod, na katerem naj se zopet ustanovi nova podružnica „Slovenskega planinskega društva“, s katero zadobi Savinska podružnica posestrimo. Končno je zahvalil gospoda Lesjaka za njegov trud in vsem zborovalcem zaklical krepki slovanski „na zdar“.

Pod predsedstvom g. Lesjaka se je nato pričelo zborovanje. V ustanovni odbor so bili izvoljeni sledeči gospodje:

Za Ruše: Fran Grizold, Miha Sern, Viktor Glaser in Davorin Lesjak; za Maribor: A. Bahovec in Ivan Koprivnik; za Kozjak: Svitoslav Hauptmann in Fran Škoflek; za Slovensko Bistrico: Peter Novak; za Konjice: Hinko Dobnik; za Ljutomer: dr. Grossmann; za Ptuj: dr. Brumen.

Zborovalci so sklenili, da se novo ustanovljena podružnica imenuj „Podravska podružnica“ „Slov. plan. društva“ v Ljubljani s sedežem v Rušah in delokrog ji bodi na Pohorju in Kozjaku. K podružnici naj pripadajo priglašeni člani iz glavarstev Maribor, Slovenjgradec, Lipnica, Ljutomer in Ptuj ter sodnega okraja Konjice.

Nato so se prebrala sestavljena pravila, katera je zbor odobril. Pravila se ujemajo s pravili „Savinske podružnice“ in osrednjega društva.

Ko se je dnevni red končal, je prebral gospod načelnik shodu došle pozdrave. Savinska podružnica je pozdravila shod pismeno z jako navdušenimi besedami. Brzjaven pozdrav je došel od Radovljiške podružnice. Pozdrav slove: „Srčen planinski pozdrav od vznožja snežnikov sivih poglavarja, ki motri z radostnim očesom vsak pojav vstajenja svojih otrok. Večinoma mu je mračno tužno čelo, zlasti ako se ozre proti severu in jugu, kjer se mu rodni bratje Klek, Poludnik in drugi niti ne odzovejo več, ako jih ogovori z domačimi imeni. Danes pa ima vesel trenotek, in zjasnilo se mu je lice, ko se odzivlje in osamosvoja nov, prekrasen gorski kos obmejnega slovenskega sveta. Stoteren pozdrav udeležencem, slava graditeljem novega domovinskega ognjišča!“ Planinski Piparji so poslali to-le pozdravilo: „Razvijaj, razevitaj se, nova podružnica! Bodi branitelj naše severne rodne zemlje. Kličemo ti, „naprej!““ Gospodje Kadilnik, Smolej, Sušnik, Schweiger, Nadpipar in Maren so brzjaveli: „Slava zborovalcem! Krepko primite za delo, narod vam bo hvalo znal“, in gospod Benedik, Joštar: „Slava zborovalcem in ustanoviteljem nove podružnice!“ — Pri vsakem prebranem pozdravu so zadoneli navdušeni „živio“ kliči.

Po zaključenem shodu so ostali zborovalci še dalje časa skupaj, navdušujoč drug drugega za narodno delo. Lepe domače narodne in umetne pesmi so se glasile iz veselih grl. Izpregovorilo in napivalo se je za narodno probujo zaslužnim možem.

Češka podružnica je priredila dne 7. marca planinski večer, na katerem je g. stotnik P. Blažek poročal o „Paberkih iz Savinskih planin in s potovanja v Pariz“. Poroča se nam, da je vzbudilo zlasti pripovedovanje o Jezerskem in o Savinskih planinah spričo svoje prisrčnosti glasno odobravanje. — Dne 21. marca so priredili akademiki na Smihovu koncert v korist Češki koči v Grintaveih in v spomin rajnega kolege dr. Karla Chodounskega. — Dne 15. t. m. je priredila Češka podružnica v korist svoji koči tombolo.

Turisti v Savinskih planinah l. 1900. Gornjegrajsko kočjo je obiskalo 198 turistov, Luško kočjo 19, sobo pri Planinšeku 23, Kocbekovo kočjo 82 turistov (67 Slovencev, 10 Nemcev, 4 Čehi in 1 Rus), 11 vodnikov in nosačev, 66 romarjev in 3 vojaki. Izmed turistov je bilo 22 članov „Slov. plan. društva“ in 7 članov D. u. Oe. A. Va. — Na Ojstrici se je vpisalo v slovensko planinsko knjigo 82 oseb, v nemško 28. V spominski knjigi na verandi pri slapu pod Rinko je vpisanih 65 oseb, na Skuti 82, pri Piskerniku v Logarjevi dolini 199 turistov.

O razstavljenih slikah odseka amateur-fotografv „Slov. plan. društva“ smo prejeli nastopno strokovnjaško oceno:

Izmed vseh letošnjih razstavljalcev se je odlikoval g. dr. Frlan v marljivosti najbolje, ker je razstavil nad sto slik — za amaterja, ki jih je izvršil v enem letu toliko, gotovo lep uspeh. A večina slik kaže, da je gosp. razstavljalce ne samo marljiv, nego tudi vesten amater in izboren opazovalec.

Vso obilico njegovih fotografij opisati, je pač težko, za čitatelja pa, ki jih ni sam mirno opazoval, dolgočasno. Razdelili jih bomo raditega na tri dele in jih razmotrivali po njih tehničnem načinu.

G. dr. Frlan je uporabil tri fotografske manire: pigment, diapozitivo in takoimenovano slikanje na gumi (Gummidruck). Pigment je jako hvaležno postopanje; sicer je nekoliko dolgotrajno, in posebno določitev ekspozicije dela marsikomu preglavico, vendar je praktično posebno radi tega, ker pobere iz negativa podrobnosti, ki bi se na papirju drugačne vrste ne poznale. Prav zato je večina dr. Frlanovih pigmentov jako fino izdelana; sence in senčice se razločijo dobro, in kjer kaže slika jesenski ali zimski motiv s šibkim, golim vejevjem, tam je posebno lepa. Slikanje jako pospešuje izborni Steinheilov antiplanet št. 2, ki riše pravilno perspektivo in pomakne posebno pri pokrajinah ozadje od ospredja v pravo daljavo. To dokazujeta posebno sliki „Potok“ in „Pokrajinska studija“, ki je posebno dobra. Jako lepa slika je „Krajevna studija“, ki kaže močvirje s čolnom. V senčnih partijah je razvita jako pravilno, in kar je pri tej sliki posebno ugodno, to je čolnar, stoječ sredi čolna. Ta čolnar s čolnom poživlja sliko, da se zdi človeku, kakor bi ga vabil, naj stopi k njemu, da ga popelje dalje. Pri drugih svojih pokrajinskih slikah g. dr. Frlan, žal, na to ni dovolj pazil, in podobe: „Krajevna studija“, „V zimi“, „Čisto vodno zrcalo“ in nekatere druge so premrtve, ker na njih ni videti ljudi ali živali. Pri studijah je pokrajinarju neogibno potreba to dejstvo vpoštevati, in če drugače ni mogoče, naj pozneje v negativ retušira kakega ptiča, ki podobo takoj bolj poživlji. V tem zmislu je posebno izborna slika z živino na paši, pa tudi pri „Nakladanju sena“ se gosp. razstavljalcu vidi, da je pazil na izrečeno pravilo. Pripomniti pa je, da je amaterju najtežje, za svoje slike dobiti primernih „statistov“, ker vsakdo, kogar poprosi, da bi stopil pred aparat, meni, da je njegova prevzvišenost glavni smoter sliki, a pokrajinar ga porabi v resnici le za to, da „figuro dela“. Zato tudi opazovalca moti, da „Pri nakladanju sena“ nekatere osebe zro v njega, ko bi morale biti zatopljene vsaka v svoje delo. Toliko boljša v tem zmislu je slika „Pri ribjem lovu“, četudi je nekoliko preveč kopirana in je slap izgubil podrobnosti. „Pred križem“ in „Ob potoku“ (ta slika kaže dve dami pri potočku, čez katerega vodi brvica) pa je imel gosp. amater na razpolaganje jako poslušne in razumne osebe. Najboljša slika izmed vseh dr. Frlanovih je po mojem razsodku „Vihar“, kažoč v sredini podobe razburkanó morje, bolj v ospredju pa mornarje ob pomolovih stopnicah. Tudi g. dr. Frlanu je videti, da mu je slika ugajala, kajti razstavil jih je mnogo. Najbolje kaže morsko pokrajino slika s svetlozelenim pigmentom. Tudi druga popolnoma slična podoba, toda brez mornarjev, je lepa, manjka pa ji življenja in tudi ospredja ima nekoliko preveč: na pomolu bi morali stati ljudje. Portretna studija, predstavljajoča čitajočo damo, ima posebno lepo razdeljeno svetlobo; človek ne ve, ali je tako srečno eksponirana ali pa tako spretno — retuširana. Splohi pa se čopiča ni treba bati, četudi so nekateri klubi fot.-amaterjev načeloma zoper retušo. „Mlin v Poljanah“ je na pr. jako lep motiv, samo veja na deski v kotu zgoraj nekoliko moti, ker se ne ve, kam spada, kajti debela ni videti. Pravilno je pač, da so drevesa ob strani, a tako niso pri sliki „Mlin ob Savi“, kjer je predmet, rekel bi, razdeljen na dvoje (drevo je namreč v sredi); vendar pa naj nikar posamezne veje ne kvarijo razgleda. Tu bi retuša ne škodovala.

Diapozitivi so povprečno vsi jako lepi in bi krasili vsako okno. Videti je, da so izdelani po jako pravilno eksponiranih in razvitih negativih.

Pač je še mnogo slik, ki so vredne omembe, toda vrstice bi se preveč raztegnile, in treba je, da si ogledamo slike na gumi (Gummi-druke). To slikanje je jako težka in nehvaležna manira. Med amaterji se ne more prav udomačiti, ker je dovolj drugih fotografskih manir, s katerimi se isto, toda veliko lažje doseže, n. pr. bronasto-srebrni papir, platin itd. Razen tega je slikanje na gumi zelo drago, potrebuje mnogo časa in še več potrpljenja, donša pa primerno malo uspehov; skratka: to slikanje je v fotografiji dandanes moderno, kakor je moderen secesionizem; ali pa ostane trajno, je jako negotovo. Občudovati je torej požrtvovalnost dr. Frlana, da se je lotil tega dela, to tem bolj, ker ni verjeti, da bi bil imel tovariša, s katerim bi bila stvar skupno razmotrivala; kjer je pa človek sam brez tujega sveta, je delo še toliko težavnejše. Gosp. razstavljalec imenuje svoje gumijeve slike „poskuse“, in kot take jih je tudi soditi. Slike: „Mladi umetnik“, „Ob zeleni Sprevi“ in „Pred križem“ so se mu posrečile najbolj, dasi jih moraš gledati precej daleč od sebe, če hočeš dobiti pravi vtisk. Vsekakor pa so tudi ti poskusi vse hvale vredni. —

Ostali gospodje fotografi niso rabili posebnih papirjev za svoje pozitive, kajti celoidin, aristo itd. so pač najbolj udomačeni načini pozitivnih papirjev. Dosegli pa so prav lepe uspehe, in različne slike Klanških jezer in izvira Ljubljaničice, ki jih je doposlal g. Petrič, dalje „Pogled v Rožno dolino“ in diapozitiv s planinsko kočjo na Kredarici, oboje g. Gregorca, kakor tudi Klanško jezero g. Knafelca se lahko prištevajo med izborne slike. Z umetniškega stališča je g. Petričeva „Opatija“ najlepša, kolikor jih je bilo v razstavi videti. V ospredju na desno so stopnice, ki polagoma vodijo do morskega obrežja, ob katerem stoji pripognjena oseba, opazujoč valovje, ki se zaganja v skale. Debeli zid, stopnice in morje spominjajo opazovalca na pristno rimsko pokrajino. To sliko bi bilo vredno povečati in kolorirati. Druga slika z enakim naslovom „Opatija“ je pa radi tega manj dobra, ker jo kaže v podobo segajoče veje na levem vogalu.

Gospod Zazula je naš stari vestni fotograf in spretni opazovalec narave. Vajeni smo že njegovih slik, vedno so skoraj brez napake. Jako so nam ugajale „Škocijanske jame pri Rakeku“, še bolj pa izborna slika „V zadregi“ in povečana slika „Pokrajina ob Krki“.

Fotografije g. Gregorca in Knafelca so z malimi izjemami brez napake; saj sta pa tudi oba gospoda že prejšnja leta pokazala veliko spretnost v izdelovanju svojih negativov.

Gosp. Rotter je razstavil četrto slik, ki so pač marljivo izdelane, vendar jim je poznati, da se njih ustvaritelj ne peča še dolgo z fotografijo. Marljivemu gospodu bi svetovali, naj si kupi kak fotografski list in ga pridno čita, a še pridneje opazuje razne slike v njem. Videl bode, da bo napredek očividni.

Sklepaje te vrstice, želim gospodom obilo uspeha letošnje poletje in jim kličem obenem: na svidenje pri prihodnjem tekmovanju!

Člani osrednjega društva plačujejo članarino osrednjemu odboru v Ljubljani, člani vseh podružnic pa svojim odborom.

Članarina „Slov. plan. društva“ in njegovih podružnic znaša na leto 6 K; poleg tega zneska plača nov član tudi 2 K vpisnine. Ustanovnik plača enkrat za vselej 60 K.

Brata Eberla,

pleskarja c. kr. drž. in c. kr. priv. južne železnice

v Ljubljani, v Frančiškanskih ulicah št. 4,

prevzemata vsa v pleskarstvo spadajoča dekorativna, stavbinska in pohištvena dela.

Delo realno in fino, izvršitev točna in po najnižjih cenah.

Josip Maček

na Mestnem trgu v Ljubljani

priporoča svojo zalogo mnogovrstnih domačih in tujih žganih pijač, kakor: pristen brinovec, slivovko in tropinovec, I. vrste francoski in ogrski konjak, rum in mnogovrstne druge likerje po **nizki ceni**.

FOTOGRAFIJA

je nedvomno najlepša in najkratkočasnejša zabava!

Fotografski aparati

in sploh vsi drugi v fotografsko stroko spadajoči predmeti za amaterje in za strokovnjake so vedno v največji zalogi na razpolago.

Pouk v fotograflanju za novince preskrbim sam in brezplačno.

Ceniki so vedno brezplačno na razpolago.

Dalje priporočam svojo tovarniško zalogo papirja ter pisalnih in risalnih potrebščin.

JOS. PETRIČ,

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 4.

J. Lozar

na Mestnem trgu št. 7.

priporoča svojo **bogato zalogo turistovskih srajc, turistovskih, kolesarskih in lovskih dokolenic, lovskih volnenih jopičev, zimskih in letnih nogavic, zavratnic itd. Fino moško perilo in spodnja obleka.**

Članom „Slov. plan. društva“ znižane cene.

Marija Plehan,

svečarica in lectarica v Ljubljani na Sv. Petra cesti št. 63

priporoča svojo **veliko zalogo sveč** ter mnogovrstnega **medenega blaga** in **slasčic**.

Kupuje med v panjih in voskih.

Adolf Hauptmann

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 41.

Tovarna oljnatih barv, firneža, laka in kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ivan Soklič

v Ljubljani, Pod trančo št. 1,

priporoča svojo veliko zalogo **klobukov**, posebno **lodnastih** za hribolazce in lovec iz tvornice Jos. in Ant. Pichlerja, e. kr. dvornih založnikov.

Članom „Slov. plan. društva“ znižane cene.

Karla Kavčeka nasl.

Schneider & Verovšek

v Ljubljani na Dunajski cesti št. 16,

priporočata svojo veliko zalogo **planinske oprave**: krampeže, svetiljke, cepine, dereze itd., potem **raznovrstno železnino** za stavbe, kuhinjsko orodje, najboljše orodje za rokodelce in vse vrste poljedelskih strojev.

Franc Čuden,

urar v Ljubljani na Mestnem trgu,

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur ter budilnikov. Vsi izdelki so priznani izvrstni in po ceni. Popravila se izvršujejo natančno in dobro.

☛ Cenovniki na zahtevanje brezplačno. ☚

GRIČAR in MEJAČ

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah št. 9,

priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške in ženske obleke ter najboljše perilo in zavratnice. Zlasti opozarjata na nepremočna **lodnasta** oblačila in najnovejše plašče za turiste. Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunaju. Ilustrovani ceniki se razpošiljajo franco in zastonj. — Članom „Slov. plan. društva“ znižane cene.

Engelbert Franchetti,

brivec v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3.,

priporoča slav. p. n. občinstvu svojo novo in elegantno urejeno **brivnico**.

Za dobro in točno postrežbo je najbolje preskrbljeno.

Firme na steklo in vsakovrstne druge **napise**, izvirne **diplome** in vsakovrstna **kaligrafska in litografska dela**

izdeluje umetniško in ceno

Vinko Novak,

umetni slikar in litograf na Mestnem trgu št. 10 v Ljubljani.

J. Bonač

v Ljubljani v Šelenburgovih ulicah št. 5, nasproti nove pošte,

priporočam vljudno svojo **trgovino s papirjem** in s **pisalnimi potrebščinami**. Vzorce papirja pošiljam na ogled. V svoji **knjigoveznic** izdelujem vezi preproste in najfinejše.

Prevzemljem izdelovanje vsakovrstnih **razglednic** po fotografijah. Imam veliko zalogo vedno najnovejših **razglednic**.

Edina zaloga svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda.

Tvornica **kartonaže** z električno silo. Po naročilu izdelujem **raznovrstne škatle**. Prekupnikom **velik popust**.